

zaaknummer 2010 T 200

Datum beslissing 28 november 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

**[naam]**

geboren op [datum],  
wonende te [plaats],  
hierna te noemen: klagster,  
juridisch adviseur: mr. C. Heerkens Thijssen, advocaat te Amsterdam

tegen:

*wijlen* **[naam]**,

geboren op [datum], overleden op [datum],  
de persoon over wie geklaagd wordt,  
hierna ook te noemen: aangeklaagde,  
tijdens haar leven lid van congregatie Zusters van Onze Lieve Vrouw  
van Amersfoort.

## 1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 27 maart 2014. Op 16 juli 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van dr. D.J.P.M. Vermunt, juridisch adviseur en advocaat te Zaltbommel, namens zuster [naam], Provinciaal Overste van voormelde congregatie.

Op 15 oktober 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen, vergezeld van haar vertrouwenspersoon mw. [naam]. Zij heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. Heerkens Thijssen voornoemd.

Namens de Congregatie zijn verschenen Zr. [naam] voornoemd, vergezeld van haar juridisch adviseur mr. Vermunt voornoemd.

Op verzoek van klagster zijn partijen buiten elkaars aanwezigheid gehoord.

## 2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klaagster verbleef van circa 1954 tot 1968 in het [naam] Internaat in [plaats].

Klaagster vermeldt dat de eerste problemen een jaar na haar aankomst ontstonden. Ter zitting heeft zij toegelicht dat zij niet bedoelde te zeggen de problemen met aangeklaagde, die zijn pas ontstaan toen zij ongeveer 13 of 14 jaar oud was, in de periode dat aangeklaagde haar kamerzuster was in de groepskamer '[naam]'.

Aangeklaagde kwam in 1961 in het internaat werken als leidinggevende van de groep waarin klagster leefde. Klaagster werd op een nare manier door aangeklaagde bejegend. Zo heeft

aangeklaagde tegen haar ze gezegd dat ze het niet waard was om te leven, dat zij nergens terecht kon, zelfs niet bij God. Klaagster leefde in het internaat een eenzaam leven waarbij zij in een eigen wereld verkeerde. Toen klaagster 13, 14 jaar oud was, zat zij in een hoekje van de speelplaats. Ze had jeuk in haar schaamstreek en aangeklaagde zag haar krabben.

Aangeklaagde greep klaagster bij haar arm, geholpen door een andere zuster. Beiden sleurden haar naar de badkamer onder het schelden van "smeerlap". Nadat de andere zuster vertrokken was, werd de deur op slot gedraaid en werd klaagster gedwongen zich te ontkleden.

Aangeklaagde heeft vervolgens in de badkuip de doucheslang in de vagina van klaagster gebracht, waarbij eerst kokend heet water en daarna koud water bij haar naar binnen werd gespoten, waarna het voelde alsof ze inwendig verbrand was. Dit heeft zich nadien nog circa 8 keer herhaald. Bij de eerste keer heeft aangeklaagde ook geprobeerd de anus van klaagster "schoon te spoelen" maar het lukte niet de slang in te brengen. Vervolgens heeft aangeklaagde de slang in de mond van klaagster geduwd om ook "de vuiligheid uit haar mond te krijgen". Nadien heeft aangeklaagde nog circa vier keer geprobeerd de doucheslang in de anus van klaagster in te brengen maar dat is niet gelukt.

Klaagster moest altijd persoonlijk bij aangeklaagde maandverbanden opvragen. Deze werden haar geregeld geweigerd zodat klaagster met bebloede dijbenen naar school moest waar zij zich hevig voor schaamde. Klaagster behielp zich geregeld met wc-papier en ontvreemde handdoeken en theedoeken. Aangeklaagde hield haar menstruatie bij. Toen ze in de gaten kreeg dat klaagster op voorhand maandverbanden aanvroeg, besloot ze voortaan eerst te controleren of ze wel echt nodig waren. Dat deed ze door de schaamlippen van klaagster uit elkaar te trekken en met een of twee vingers bij haar naar binnen te gaan. Een aantal keren gebruikte ze hiervoor de doucheslang. Klaagster kon niet anders dan dit toestaan omdat zij op deze wijze verzekerd was van maandverband zodat zij zich op school niet meer behoefde te schamen. Klaagster had herpes genitalis. Als aangeklaagde bij de controle ontdekte dat klaagster weer blaasjes had, ging zij daar met schuurzeep overheen. Het controleren gebeurde op diverse plaatsen: in een klein kamertje op de zolder, in de badkamer, in het washok of in de wc, op momenten dat aangeklaagde zeker wist dat ze alleen waren. Er was niet altijd gelegenheid tot controle. Het heeft ongeveer zes keer per jaar plaatsgevonden, tot aan haar 17<sup>e</sup> of 18<sup>e</sup> jaar.

Klaagster was doodsbang voor aangeklaagde die erg sterk was. Zij had het gevoel dat zij haar naar het leven stond. Op een dag ging klaagster niet snel genoeg de marmeren trap af. Zij werd er door aangeklaagde afgeschopt. Dat is door zr. [naam] gezien, en daarna hield alle misbruik plotseling op.

Aan het eind van haar verblijf op het internaat was klaagster zo depressief dat zij ver buiten het internaat een einde aan haar leven wilde maken. Zij was toen 20 jaar en nam een lift aan van iemand die zij kende en vertrouwde. Deze man heeft haar verkracht en weer teruggebracht naar het internaat. Toen ze zwanger bleek heeft aangeklaagde haar mishandeld. Klaagster is bevallen van een dochter die zij ter adoptie heeft afgestaan.

2.2. In 1999 is klaagster op zoek gegaan naar aangeklaagde om haar met haar daden te confronteren. Voor haar adres ging ze op bezoek bij zr. [naam], die haar smeekte om de confrontatie met aangeklaagde niet aan te gaan omdat de zuster bang was dat klaagster aangeklaagde iets zou aandoen. Zr. [naam] heeft toen vergiffenis gevraagd omdat zij destijds wel op de hoogte was van wat er gebeurde maar er niets aan had gedaan.

2.3. Klaagster leeft haar leven lang in wankel evenwicht met zichzelf. Om te overleven heeft zij veel moeten verdringen, onder andere door middel van drank en drugs. Zij heeft lange tijd geen adequate hulp gehad van artsen en psychiaters. Zij had en heeft talloze ernstige fysieke klachten, waaronder seksuele, ten gevolge van misbruik en mishandeling in het internaat. Zij heeft nachtmerries en flashbacks en terugkerende depressies. Daarnaast heeft zij een slaapstoornis. Lichamelijke onderzoeken werken als een trigger. Haar leven is door alle

klachten altijd zeer beperkt geweest. Zij heeft geen carrière kunnen maken en altijd van een minimum inkomen moeten leven. Klaagster ziet bijzonder op tegen het ouder worden, als zij, ook fysiek, afhankelijk gaat worden van anderen.

2.4. Ter zitting heeft klaagster toegelicht dat zij zich lang niet gerealiseerd heeft dat vrouwen ook seksueel misbruik kunnen plegen. Ook heeft zij de handelingen niet zozeer gezien als seksueel misbruik maar als seksuele mishandeling, erop gericht om haar seksualiteit stuk te maken. Klaagster heeft zich altijd heel erg geschaamd voor wat er gebeurd was. Het misbruik met de doucheslang heeft zij tot vrij recent niet durven vertellen, dat heeft zij pas in de behandeling bij psychiater [naam] naar buiten durven brengen. Naast gevoelens van schaamte, ervaart zij het als laf dat ze zich niet heeft geweerd.

Klaagster heeft in 2010 met haar juridisch adviseur van destijds, mw. Hekster een begin gemaakt met de procedure bij het meldpunt. Zij heeft destijds de klacht niet concreet omschreven. Er was niets bekend over aangeklaagde, dus zij moest eerst op zoek naar meer informatie. Met dat doel heeft zij de publiciteit gezocht zonder specifiek in te gaan op de aard van de ervaringen, in de hoop dat iemand zich zou melden die ook in het tehuis had verbleven. Dit heeft niets opgeleverd waarna de procedure is stopgezet.

2.5. Klaagster beoogt met haar klacht erkenning te krijgen voor hetgeen haar is aangedaan en een financiële compensatie daarvoor.

### 3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Mr. Vermunt heeft namens de Overste uitgebreid verweer gevoerd. Over aangeklaagde vertelt hij onder meer dat zij op 1[dag] [maand] 1943 haar intrede deed in de Congregatie. Zij verbleef op het [Internaat] in [plaats] van [maand] 1961 tot en met [dag] [maand] 1978. De Provinciaal Overste heeft naar aanleiding van de klacht nader onderzoek gedaan naar de levensloop van aangeklaagde. Dat onderzoek heeft geen aanwijzingen voor mogelijk seksueel misbruik door aangeklaagde opgeleverd. Klaagster heeft het misbruik door aangeklaagde geplaatst in een tijd dat aangeklaagde nog niet werkzaam was in het [Internaat]. Voorts worden ook om andere redenen vraagtekens geplaatst bij de verklaringen van klaagster over het misbruik en de gevolgen daarvan. Haar verklaringen worden vergeleken met publicaties van klaagster in diverse media, zoals in haar autobiografische roman “[titel]” en in het recent verschenen boek “Stil in mij”, interviews en tv-optredens, waarin zij vóór de datum van het indienen van haar klaagschrift niets naar voren heeft gebracht dat kan dienen als steun voor seksueel misbruik. Het verhaal over vaginaal toedienen van heet water met de doucheslang komt helemaal nergens, in wat voor vorm ook, eerder terug, waaruit de conclusie volgt dat er geen steun is voor de klacht van klaagster. Er wordt ook verwezen naar de voorgeschiedenis van klaagster in Indonesië, die van zodanige aard is geweest dat klaagster al in haar eerste levensjaren getraumatiseerd is geraakt, voordat zij in Nederland aan kwam. In de verklaringen van de diverse hulpverleners wordt aandacht gemist voor dit onderdeel van de levensgeschiedenis van klaagster en de gevolgen daarvan, waaronder wellicht een verstoorde werking van het geheugen. De authenticiteit van haar verhaal in het klaagschrift wordt door de Overste betwijfeld. Het kan niet worden uitgesloten dat werkelijkheid en fantasie door elkaar heen lopen.

De klacht van mw. [naam] (klachtnummer 2013W1087) tegen aangeklaagde leunt zwaar op publicaties door en over klaagster. In die zaak is verzocht te adviseren tot ongegrond verklaring, zodat steunbewijs voor de onderhavige klacht ontbreekt.

De conclusie is dan ook dat de klacht niet gegrond kan worden verklaard.

#### 4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klaagster gestelde feiten, voor zover dit betreft het binnendringen van de vagina van klaagster met vingers en doucheslang en pogingen om de doucheslang anaal naar binnen te brengen, moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer vijfenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klaagster schetst hebben plaatsgevonden. Toen klaagster 13, 14 jaar oud was heeft aangeklaagde de doucheslang in de vagina van klaagster gebracht, waarbij eerst heet water en daarna koud water bij haar naar binnen werd gespoten. Dit heeft zich nadien nog circa 8 keer herhaald. Aangeklaagde heeft ook circa vijf keer geprobeerd de doucheslang in de anus van klaagster naar binnen te brengen. Onder het mom van menstruatiecontrole trok aangeklaagde de schaamlippen van klaagster uit elkaar en ging met een of twee vingers en soms met de doucheslang de vagina van klaagster in. Dit heeft ongeveer zes keer per jaar plaatsgevonden, tot aan klaagsters 17<sup>e</sup> of 18<sup>e</sup> jaar. De klachtencommissie is hiervan in de eerste plaats overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop klaagster haar verhaal heeft gedaan.

De klacht wordt ondersteund door de steunverklaring van mw. [naam] d.d. 16 oktober 2013 waarin zij (in de bijlage) specifiek het door haar ondergane misbruik beschrijft dat op het punt van gebruik van de doucheslang sterke overeenkomsten vertoont met het verhaal van klaagster. Bij de behandeling van het klaagschrift van mw. [naam] is aannemelijk geworden dat zij ten tijde van het schrijven van de steunverklaring geen kennis had van de inhoud van de klacht van klaagster tegen aangeklaagde. De juridisch adviseur heeft ook als eerste de klacht van mw. [naam] ingediend. Zij was toen nog niet bekend met de specifieke inhoud van de onderhavige klacht. In de klacht van mw. [naam] (klachtnummer 2013W1087) is inmiddels geadviseerd tot gegrondverklaring.

De voorzitter heeft de door de voormalig juridisch adviseur mw. T. Hekster namens klaagster tegen aangeklaagde ingediende klacht uit het archief laten lichten. Hieruit blijkt een (niet expliciet beschreven) klacht tegen aangeklaagde van seksuele mishandeling/misbruik, toen klaagster ongeveer 11-12 jaar oud lag. Dit ligt niet onacceptabel ver af van de thans (in tweede instantie, als gevolg van een eerdere omissie) door haar gestelde 13, 14 jaar, te meer niet omdat zij, zo heeft ze verklaard, niet leefde met leeftijd want verjaardagen werden niet gevierd, maar met gebeurtenissen als ijkpunten in haar leven.

Klaagster heeft toegelicht dat zij het binnendringen met de doucheslang ook lang niet gezien heeft als seksueel misbruik maar als seksuele mishandeling, als een methode om haar seksualiteit te vernietigen en dat zij het door hevige schaamte heel moeilijk vond om dit deel van haar verhaal naar buiten te brengen. Voor wat betreft de verwijzingen van de Overste naar de autobiografische roman van klaagster merkt de klachtencommissie op dat het een feit van algemene bekendheid is dat dit niet betekent dat de schrijver een een-op-een weergave geeft van de feiten alsof het exacte geschiedschrijving betreft. Dat blijkt te meer nu klaagster ter

zitting heeft verklaard dat zij van de uitgever de meer expliciete beschrijvingen van misbruik achterwege moest laten ter bevordering van de literaire kwaliteit van het boek.

Beide vrouwen zijn onafhankelijk van elkaar met het verhaal van het vaginaal binnendringen met de doucheslang waaruit (warm/heet) water kwam, gekomen.

Opvallend en overtuigend was ook dat beide vrouwen tijdens het vertellen van hun relaas over het binnendringen met de doucheslang hevig in paniek raakten.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klaagster was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 13, 14 jaar oud. Aangeklaagde was voor haar iemand aan wiens zorg zij was toevertrouwd en in wie zij vertrouwen had moeten kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen haar geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klaagster is aangedaan en een oprechte spijtbetuinging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over (het verzoek van klaagster om) financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klaagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

## 5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van Zusters van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort de klacht gegrond te verklaren en zich in te spannen te doen wat in haar macht ligt om het leed van klaagster te verzachten.

Dit advies is vastgesteld op 28 november 2014 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. M.P.P.M. Merx, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klaagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klaagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.